

Kohl Ferenc

SZÖVEG(SZÖVEG)

1

Papír, nem tudom, már mióta hever itt rajtam, többek között, ez a néhány, egymást majdnem elvágólag takaró papírlap, természetesen klórmentesen, régi hulladék papírból származván, szóval jó és régi családfával, és persze, úgy tűnik, már maguk sem mind érintetlenül.

Mióta fekszik itt rajtam, többek között ez a néhány papírlap, melyek felől időnként fura nyomások, helyesebben csiklandozások történnek, időnként, rendszert nem lehet benne fölfedezni, végigfut a papíron vagy a papírokon, mindenesetre a hozzám legközelebb esőn valami görcsszerűség, majdnem perisztaltikus mozgás, mindig keresztben, vagyis a két hosszabbik oldala között, és sohasem ott, ahol egy ilyen nyelés egyszer már megtörtént, hanem egymás után, sorban, a papír egyik rövidebb oldalától a másik irányában.

Lehet, hogy ez a mozgás összefügg más, egyéb rezgésekkel, melyek szintén történnek, de még mennyire, például az ellenkező irányból, ahonnan állandó nyomás nehezedik a négy sarkamra, a négy bot felől, jók lennének lábunk, lehet, hogy azok is, csak járni nem tudok velük, valóban lehet, hogy hozzám tartoznak, hogy ők ugyanúgy érzik a nyomásokat, mint én a felőlük jövő rezgéseket, néha remeg minden, reszket, táncol, nem csoda, ha nem tudok járni velük.

Lehet, ezekre válaszolnak a papírok, a maguk módján persze, várnak, elakad bennük az impulzus, azután valami sajátosságuk szerint kisül bennük, végigfut a felületükön, lehet, van bennük valami, ami eldönti, milyen irányban, tempóban és ritmusban történjék a dolog.

Egy reszketés az egész, alig van szünet, és ha van, az is a reszketéshez kell hogy tartozzon, a ritmusához, az egész kánonhoz, melyhez a papírok csak az egyik szólamot adják, önmaguk kereteként, a kóruson belül is, önmaguk külön kereteként, mit sem tudva a határokról, az enyéimről, melyek hirtelen az övéiké is válhatnak, hiába nyomkodnak-karcolnak olyan elszántan.

Papírlapok, rezgés, lábak, nyomások, reszketés, szünetek, ritmus.

*

Az asztal talán tudja, mióta nyom ez a néhány köztem és közte fekvő papírlap, hogy mióta nyomjuk egymást, én őket, ők engem, persze lehet, hogy az asztal nyom mindenkit, ügyesen odakoncentrálva, ahol fekszik rajta valami, ugyan az is megeshet, hogy ott is nyom, ahol nem fekszik rajta semmi, vagy legalábbis erőlködik, csak nem talál viszonzásra, csak reszket és táncol, de az sem világos, mióta van csak alattam papír, korábban fölöttem is volt, most meg ki vagyok téve minden védelem nélkül mindannak, aminek az van kitéve, aki legfölül van, minden védelem nélkül.

Így viszont most néha szellők simogatnak, vagy mindig ugyanaz a szellő, csak nem mindig jár erre, mindegy.

Ugyanakkor az állandó nyomkodás-húzkodás most sokkal erősebb, egész pontosan az asztallal ellentétes irányból most a legerősebb.

Volt, amikor ez fordítva volt vagy majdnem fordítva, az asztalon végigfutott valami furcsa, majdnem perisztaltikus mozgás, valami rezgés, melyben csak annyi rendszert tudtam felfedezni, hogy ez rajtam mindig keresztbe futott át, azon a felületen, amely az asztal felé fordult, keresztben és többször egymás után, sohasem ott, ahol korábban már áthaladt, míg valami hasonló a másik irányból is történt, de a két irányból jövő mozgás sohasem volt teljesen egyforma, most sem az, most a legkevésbé az, most a legbizonytalanabb, hogy e két irányból érkező rezgések-nyomások összefüggenek-e, ez most a legbizonytalanabb, akkor is, ha még most is egyidejűek, mint ahogy mindig is azok voltak.

Most éppen az a legerősebb, ami a másik irányból, az asztallal ellentétes irányból jön, ez a nyomkodás-vakarítás, mely már egy jó ideje erősödött, még jóval a szellők előtt, az asztal felőli rángásokkal kísérve, de most a legmarkánsabb, a leghegyesebb.

Egész pontosan vakarásról van szó, az asztal felől perisztaltikus rángásokkal kísért vakarásról, melyben nehéz szisztémát felfedezni azon kívül, hogy nagyjából hol és milyen irányban halad át rajtam, azaz alattam és fölöttem, alulról mindig tompábban, fölülről mindig egy pontot érintve, mindig egy másik, egy újabb pontot érintve, sohasem kétszer ugyanazt, vagy csak nagyon ritkán, bár mihez képest lenne egy újabb ugyanaz, mint egy régebbi, a régebbihez képest biztos nem, tehát mindig egy pontot érintve, sorban egymás után, keresztben és hosszában, minden felismerhető szisztéma nélkül, eltekintve az említett főbb irányoktól, de ez lenne minden?

Ez a pont keresztben áthalad rajtam, azaz ez a mindig egy pontra, egy haladó pontra ható nyomás, vagyis ez a mindig egy pontra ható haladó pont, mely önkényes utakat jár be, az említett kereteken belül persze, és ez most a legerősebb, legélesebb, amikor pedig most néha szellő simogat végig rajtam, azaz nem végig, mert azokon a helyeken, ahol ez a pont egyszer már végighaladt, ott már nem simogat a szellő, vagyis azok a helyek a szellő simogatását a pont áthaladta után már nem érzik, vagy nem ugyanúgy, mint azelőtt tudták, és ezek a helyek egyre szaporodnak, egyre terjednek.

Róluk sem lehet sokat mondani, pontokból állnak, azokból kell, hogy álljanak, minnekutána a vakartatáskor is azok voltak, mégis inkább e pontokból összeállt felületek ezek, vékony vonal vagy vonalak fedte felületek, melyek a szellő simogatását nem úgy fogadják, mint azelőtt fogadták, ha ugyan vonal vagy vonalak, pláne vékony vonal vagy vonalak esetében lehet egyáltalán felületről beszélni, egyáltalán fedésről beszélni.

Mindenesetre egyre hosszabb vonalról vagy vonalokról van szó, melyek mentén a szellő iránti érzékenységek változik.

Nem csökken, csak ott éppen kevesebb az input, már a szellőt illetően, ugyanakkor ott talán éppen emiatt több minden történik, ezek a vonalak tehát korántsem biztos, hogy csak elvesznek, ebben lehet bízni, és ezek maradandó változások, legalábbis abban az időben, melyet belátni képes vagyok.

*

Jó lenne tudni, mióta húzom az időt, mióta húzódok, mióta húzódok az időben, honnan számitam a kezdetem, onnan-e, ahol vagy amikor utoljára kezdtem meg az érintkezést a papírral, vagy az utolsó előtti ilyen kezdettől-e, vagy egy még azelőttitől.

Hogy meddig tartok, meddig húzódok az időben, az nem foglalkoztat, tartok, és kész, méghozzá már egy ideje, ennyi.

Az is lehet, persze, hogy nem vagyok egyedül, hogy ezek az egyre szaporodó pontok mind hozzám tartoznak, a papírral való érintkezéstől eltekintve is, a papírral való

érintkezések szüneteiben is, a tollheggyel meg a kellő nyomás esetén belőle szivárgó tintával való érintkezések szüneteiben is, azaz, hogy nem egy vagyok, nem egy vonal, pontosabban hogy esetleg egy nem egy vonalból álló vonal vagyok, és akkor már többször elkezdődtem, és befejeződtem, és újrakezdődtem, talán a kérdésekkel és a feltételezésekkel együtt, holott az sem világos teljesen, hogy mivel érintkezem, hogy érintkezem-e egyáltalán a papírral vagy a tollheggyel vagy a tintával.

Néha közel jönnek, igen közel, a papír is meg a többi, nem tudni, milyen közel, hogyan közel, elég az hozzá, hogy van valamiféle közöm a papírhoz meg a tollheggyhez és a tintához, talán valami módon az asztalhoz is, de ez már nagyon bizonytalan, még ha néha az is közel jön, igen közel

Ezek az egyre szaporodó pontok akár mind hozzám tartoznak, akár nem, egy dimenzióm mindenképpen van, ha a papírtól el is tekintek, ha a tollhegytől és a tintától el is tekintek, na meg persze az időtől, egy dimenzióm mindenképpen van, ebben az egyben biztos vagyok, ebben az egyben biztos, vagyok.

Ugyanakkor ez az érintkezés a papírral-tollheggyel-tintával megtörténik, néha megtörténik, talán függetlenül attól, hogy a szünetekben mi van, az érintkezések szüneteiben, hogy akkor mi történik az egész együttessel.

Én persze akkor is vagyok, akkor is tartok, ez az egy dimenzió kényelmes dolog, azt hiszem, mégsem vagyok olyan borzasztóan, úgymond egzisztenciálisan ráutalva a többire, azaz a papírra-tollheggyre-tintára, esetleg ők énrám, de ez nem az én dolgom.

Eleg az hozzá, hogy a szünetekben is vagyok, feltéve mindig, hogy ezek az egyre szaporodó pontok mind hozzám tartoznak, azazhogy egy egy vonalból álló vonal vagyok, vagyis hogy az én esetem egy egy vonalból álló vonal esete, mely jól elvan az ő egyetlen dimenziójában, néha érintkezik egy kis tintával, tollheggyel-papírral, miegymással, közvetetten ki tudja, még mivel, asztallal, esetleg más vonalakkal.

Ez egész érdekes lenne, de persze még érdekesebb, ha a saját dimenziójában tudna érintkezni más vonalakkal, az már lenne valami, vagy ha például önmagával tudna a saját dimenziójában érintkezni, vagy csak találkozni, akár egy vonalból, akár több vonalból áll.

Ez pláne érdekes lenne, ez már lenne valami, ha ez egyáltalán lehetséges, magányos vonal, egy vonalból vagy több vonalból álló magányos vonal, én ilyesmit még nem tapasztaltam, de legalább az én helyemen, ne legyen mindig dimenzió, úgy tűnik, független vagyok, mivel egészen biztos vagyok benne, hogy a szünetekben is vagyok, amikor se papír, se tollhegy, se tinta a láthatáron, és a kíváncsiságon túlmenően az sem izgat fel túlságosan, hogy ezekhez képest hogy veszem ki magam a tájban, úgymond.

Az érintkezések ténye ugyanakkor fölveti a további kérdést, hogy hagyok-e valamiféle nyomot, az most mindegy, hol, az most mindegy, milyet, ez a kérdés fölvetődik, még akkor is, ha bennem vagy rajtam semmiféle nyom nem marad az érintkezésekből, ha ezek valódi érintkezések egyáltalán, semmiféle nyom, sem a papírról, sem a többről.

Lehet, ők sem hagynak egymáson semmiféle nyomot, lehet, pusztá koegzisztenciáról van szó, minden esetben és kölcsönösen, azaz egyik esetben sem többről.

Ezen a nyomhistórián talán érdemes lenne elgondolkodni, de lehet, hogy ehhez tudni kellene, mióta húzom az időt, mióta húzódok az időben, meg talán azt is, hogy pontosan, egész pontosan hol, esetleg hogy azon belül hol, meg hogy ez más helyekhez képest hol van, ugyan ez már nem az én dolgom.

Most meg kellene határozni, meg kellene állni, és meghatározni, hogy pontosan mit jelent az: hol?

Így, kérdőjellel, megmondani pontosan, mire kérdez rá, ezt kellene most megmondani, és akkor nem lenne kérdés, vagyis kevésbé nyomna az a kérdés, hogy mióta, mióta tartok én, a történet, ez a történet, hogy mikor és talán hogy mivel kezdődtem, mert hogy elkezdődtem, arra majdnem bizonyíték, hogy tartok, hogy még most is tartok, bár nem muszáj, hogy kezdet is legyen.

Ha erről nem tudok semmit, ha erre nézve nem tartalmazok útmutatást, tehát ha nem erről szólok, azaz erről nem szólok, vagyis erről egyáltalán nem szólok, akkor lehet, hogy nem volt kezdet, azaz, pontosan fogalmazva, nincs kezdet, egy ponton sem, ami időben értendő, az időben, mert térben elképzelhető, hogy van vagy volt egy kezdet, valahol, de ehhez tudni kellene, hogy mit jelent az, hogy hol, mire kérdez rá, és akkor például azt is meg lehetne kérdezni, hol jelenek meg, esetleg azon belül hol, azaz hogy mi a közegem, ha a hol meghatározásához kell egyáltalán közeg, és fordítva, ha a közegen belül rá lehet kérdezni: hol.

Ugyan, bár ez nem vigasz, feltételezem, hogy ezeket az asztal sem tudja, de a papír sem, és az a vonal sem, amely a papíron megjelenik, ha az valóban a vonal, és nemcsak tinta.

Amint azt is felteszem, hogy az asztal és a többiek: a papír, a tinta és ami még esetleg hozzájuk tartozik, például a toll, azt sem tudják, hogy egyáltalán vannak, ha vannak egyáltalán, ha léteznek egyáltalán, bár ebben én magam sem vagyok biztos, mint arra később kitérek, de a kétség mindenestre több, ha nem is mindjárt jobb, de több.

Ebből a szempontból igen keveset tudok róluk is, és ez még csak a kezdet, de mindaz, amit nem tudok, amire nézve nem tartalmazok útmutatást, így hiányként kellemebb, hogy azt ne mondjam, kedvesebb, bár nekem igazán nem is hiányzik, így a kiterjedésem kevésbé korlátozott, mint amúgy lenne, holott azt sem tudom, mi lenne, ha mindezt tudnám.

Vagy mi lenne, ha másról szólnék, például egy másik történetről, vagy valami másról, ami többet tud rólam, vagy valaki másról, aki többet tud rólam, mint én magam, akkor mi lenne, vagy ha ne adj'isten önmagamról szólnék, akkor mi.

Nem hiszem, hogy egy jottányival is többet tudnék mindarról, amiről így semmit vagy keveset tudok.

Hogy még az említetteknel, asztalnál-papírnál meg a vonalnál vagy vonalagnál maradjunk, hozzá kell az eddig elmondottakhoz tennem, hogy nekem sokkal kevesebb dologgal van, volt és van szerencsém érintkezni, mint akármelyiknek, és ha a tényekkel szembenézek, akkor meg kell állapítanom, hogy tulajdonképpen semmivel, én semmivel sem érintkezem, sem az említettek közül, sem a nem említettek közül, és nem is érintkeztem.

Semmivel, szó szerint semmivel, ha a tényekkel való szembenézést nem tekintjük érintkezésnek, és miért kellene a tényekkel való szembenézést érintkezésnek tekinteni, akár a tényekkel magukkal való érintkezésnek?

Megeshet, ahhoz, hogy mindezt tudjam, különösen hogy ezt az érintkezéshistóriát tisztábban lássam, ahhoz pusztán valamivel mélyebben kellene magamba nézmem, lehet, mindössze ennyiről van szó, de ha nem tévedek, nem erről szólok, illetve akkor másról szólnék, talán másról, mint amiről tudtommal szólok.

Vagy mi lenne, ha lenne valami képem arról, hol jelenek meg, hogy mi a közegem, mert felteszem, hogy valami ilyesfélével rendelkezem, ha nem is rendelkezem fölötte,

még ha ez a közeg magam vagyok is, és az már lenne valami, mert akkor legalább önmagammal érintkeznék.

Többek között e tekintetben is jobban állnék, mint például a vonal, mely a papíron megjelenik, ha az valóban a vonal vagy vonalak, és nemcsak a tinta, mely a papíron folyamatosan megjelenik, miközben én haladok, előre vagy hátra, az most mindegy, ha a tinta létezik egyáltalán.

Tehát megeshet, magam vagyok önmagam közege.

Ez jól összeillene azzal az elképzeléssel, miszerint kell, hogy legyen egy másik történet, amely mindazt tudja, amit én nem, nem a történetem, mert lehet, hogy olyan is van, hanem egy másik történet, amely minden kérdésre válaszol, melyet felteszek, még akkor is, ha én magam vagyok az, az a történet, még ha én magam vagyok is az.

De csak jól összepasszolna, vagyis egy érdekes koincidencia lenne, nem hiszem, hogy feltétel is, azazhogy egyik elképzelés helyes volta a másiknak a feltétele lenne.

Mindazonáltal az is lehetséges, hogy ez az említett közeg az a bizonyos másik történet, és akkor a logikus következményen túl, hogy mindhárman, vagyis én, a történet, a közegem és az a bizonyos másik történet ugyanazok vagyunk, ebből az is következne, hogy akkor én is tudom azokat a bizonyos válaszokat, csak nem tudok róla, vagy csak rosszul kérdezek.

Persze ehhez elég lenne, ha az a feltétel teljesülne, hogy én magam vagyok az a bizonyos másik történet, ezzel tisztában vagyok, de a közegen át eljutva ahhoz a másik történethez, vagy akár fordítva, a másik történeten keresztül a közeghez valahogyan teljesebb lenne a kör.

Arról most mélyen hallgatva, hogy a közeget illető kérdés megválaszolásához csak azon a másik történeten keresztül jutnék el, még akkor is, ha mindannyiunk között teljes azonosság áll fenn, van ilyen.

Van ilyen sőt többek között attól történet egy történet, ha nem tévedek, hogy az úgynevezett időfaktort jelvényként viseli, mégpedig lehetőleg büszkén.

Egy ilyen azonosság, akár csak a közeggel, vagy a másik történettel talán, hangsúlyozom: talán attól a borzasztó lehetőségtől is megvédene, hogy én esetleg nem is vagyok, nem is létezem, a közeggel és a másik történettel, vagy csak a közeggel, vagy csak azzal a másik történettel való azonosság esetén ez ugyanis nem lenne sem állítható, sem kizárható, mármint hogy esetleg nem is létezem, mint ahogy fordítva a közeg és ama másik történet léte is csak feltételezett.

Feltételezett, nem bizonyos, feltételezett, nem kizárt, lehet például, hogy ama másik történetet, amely nem kérdez, hanem válaszol, ha kérdezik, de ha nem, akkor is tudja a választ, tehát ezt a történetet csak azért nem veszem észre, mert eltakarom, ez is egy érdekes lehetőség.

Azt most nyitva hagyom, hogy neki is vannak-e nyitott kérdései, melyek őt illetik, s melyekre viszont ő nem tudja a választ, mert azokat például én tudnám, vagy egy harmadik történet, ez sem kizárható, sőt az sem, hogy ez esetleg így megy ad infinitum, de hol érintene ez engem.

Ugyan a hol fogalma sem világos, foglalkoztat az a kérdés is, hogy ha van egyáltalán ez a másik történet, akkor hol, illetve, hogy mi van közöttünk, vagyis mi választ el egymástól, és ezt akkor lenne különösen érdekes tudni, ha kiderülne, én magam vagyok az a történet is, tehát ha azonosság állna fenn közöttünk, mert akkor feltehetőleg semmi nem választana el, vagy még inkább: a semmi.

A semmi elég áthatolhatatlannak tűnik, feltehetőleg elég nehéz benne (bennel!) határokat vonni, viszont akkor a hol című kérdés meg lenne válaszolva, így, röviden.

Sehol.

Ez így sokkal jobban tetszik, mint arról elmélkedni, miben is állna a viszonyom e történethez, tudniillik ahhoz a másikhoz, ha egyáltalán létezik, ha egyáltalán létezem, hogy én tartalmazom-e például azokat az információkat, melyekből ő áll, vagy fordítva, egy ilyen semmi által, azaz a semmi által körülvevett, hogy azt ne mondjam, körülbástyázott szomszédság valahogy vonzóbbnak tűnik, különösen, ha a közegem kérdését újra felveszem, és azonmód meg is válaszolom, mint fent, így, röviden.

Az asztal nyomja a papírt, a papír az asztalt, a toll nyomja mindkettőt, és mindkettőt által nyomatik, egy kis tinta csurog, vagyis adagolódik, valahol egy vonal is úszik, egy egy vonalból vagy több vonalból álló vonal, egyik sem tudva, mióta, milyen közel a többihez, hogyan közel a többihez, mint ahogy én sem, ha létezem egyáltalán, mert ha nem, akkor vissza az egész, akkor talán mégiscsak a másik történet vagyok, mely vizont azt nem tudja, miről szól, miből van sodorva becses élete becses fonala, mint mondjuk egy kenderkötél, csak sokkal vékonyabban, sokkal.

Mindez ki tudja, mióta, ha van egyáltalán kezdet.

2

Belépett a szabóüzletbe, betette maga mögött a csilingelő ajtót, megállt a fénylő, sötétbarna fából készült, pultként szolgáló asztal előtt. Várt, kezét s ujjait kinyújtva megérintette az asztalt, enyhén rátámaszkodott, és körülnézett. A fehérre meszelt falakon sima, vékony, aranyozott fakeretben néhány metszet régi viseleteket ábrázolt; sajnálatos módon ugyanolyan fakeretben néhány színes akvarell néhány kevésbé régít, pontosabban közelmúltbelieket. Ugyan kigombolt inge fölött zakója vállára volt vetve, a kis helyiséget valahogy hűvösnek érezte. Enyhén megborzongott, összehúzta magán a zakót, és várt. Pár perc múlva megjelent a szabó is egy, a bejárattal szemben levő elfüggönyözött ajtónyílásból. Szürke arcú, zömök kis öreg volt, ingujjban, ritkás ősz haja egyenesen hátrafésülve, megkérdezte, mivel szolgálhat. Ő egy-két mondattal elmondta, hogy egy öltöny ruhát szeretne csináltatni, hétköznapra, ha nem is minden napra, ahogy kifejezte magát, ha ugyan az éppen divatostól némileg eltérőt is. A szabó egypár kérdést tett fel, tárgyilagosakat, nem egy bizonyos irányba terelőket, nem egészen értve, hogy mit akar pontosan. A kérdésektől egy pillanatra megakadt, elgondolkozott, látszott, még nem teljesen érett az elképzelése a szabati kívánt öltözékről. Elkezdett magyarázni, beszélt, mutogatott, majd egyszerre a zakója belső zsebébe nyúlt, elővett egy töltőtollat, és nyitott tenyerén a szabó elé tartotta. A töltőtoll kellemes, szabályos formájú, közepes nagyságú darab volt, fekete kupakkal. Aranyszínű akasztója aranyszínű gyűrűn függött, mely egy kis fekete kupolát fogott körül. A kupak alján szintén aranyszínű gyűrű futott körbe, elválasztva-összekötve a kupakot a toll szárával. Emez hosszában zöld sávokkal volt színezve, melyek között ugyancsak hosszában fekete csíkok futottak. A szár végén a töltéshez szolgáló szivattyú körülbelül ujjnyi csavarója szintén fekete volt. Ilyen legyen az az öltöny, mondta, helyesebben ilyennek képzelem az öltözékem abban az öltönyben. Kissé laza szabású fekete zakó és fekete cipő fognák közre az inkább egy kissé szűkre szabott, fekete csíkos, méregzöld nadrágot, magyarázta. Hozzá mattsárga selyem nyakkendő, bólogatott elgondolkozva a szabó. De van, illetve marad egy kis probléma: milyen övet visel hozzá, úgy értem, mi képviseli az aranyszínű gyűrűt a kupak alján, kérdezte, mert ugye egy ugyanolyan

színű vagy ne adj'isten sárga öv szóba sem jöhet. Ezen megakadtak mindketten, és mélyen elgondolkodtak. Neki közben eszébe jutott, hogy ezzel az erővel további problémák is akadhatnak: ugyan ha be van csukva, nem látszik, de a tollnak a hegye is aranyszínű, mi képviselje azt, várjunk csak, mi jöhetne egyáltalán szóba – de nem mélyedt el jobban e kérdésben. Természetesen a mellényt, mely szintén fekete lesz, mindig begombolva fogom tartani, támadt a mentő ötlete, amelyet azonnal közölt a közben már a füle tövét vakaró szabóval. Az egypár pillanatra elnézett a feje fölött, majd elkezdett komolyan bólogatni és hümmögni. Persze, hiszen mellény is van hozzá, bólogatott, nemcsak amolyan rövid pincérmellény, hanem úgymond egy kicsit övön aluli. Persze, nincs is itt semmi övprobléma, hiszen a kupakon felül is van egy aranygyűrű, mégsem merül fel, hogy például aranygallért viseljen az öltönyhöz. Meg a fejem sem lenne már egészen fekete fölötté, tette ő hozzá mosolyogva, és elnézte még egy ideig a toll aranyhegyét, leírta az utolsó szót a lap alján, azt, hogy „tollat”, majd visszacsavarta a kupakot, és letette maga elé a papírra a tollat.

*

Két kicsi kecske baktat a hegyre, se fel, se le, a hegyen körbe, seggel egymásnak, egymástól el, a két kicsi kecsk, némán rágcsálva, néha megállva, fogak a fűbe, a hegyháton körbe. Távolodnak egymástól, azaz az egyik a másiktól és viszont, vagy az egyik majdnem áll, vagy nagyon lassan halad, néha lehajol a fűbe fűért, néha csak megáll rágcsálva, míg a másik egyenletesen halad előre, azaz körbe, vagy megáll, lehajol a fűbe fűért, lehajol, tép magának egy pofa zöldet, rágcsálja, megrágja, odébb lép, lehajol a fűbe, fűért, majd továbblép, vagy megáll, körülnéz, hunyorog egy kicsit, majd nagyon lassan továbbmegy, míg emez egyenletesen halad előre. Távolodnak egymástól, azaz az egyik a másiktól és viszont, azaz attól a ponttól, melyen majdnem egymás mellett álltak, mindenesetre nagyon közel egymáshoz, ahol látták egymást, pillantásuk néha találkozott, egymásra villant vagy összevillant, ahogy körül táncolták egymást a szűk helyen, melyet egyikük sem akart elhagyni, ahonnan egyikük sem akart továbbmenni, ahol csak forogtak körbe, majdnem helyben járva, míg egyikük már nem talált végképp semmit, semmi legelnivalót, sem fűvet, sem mást, és így hátat fordított a másiknak, vagy fordítva, a másik fordított hátat, mert nem talált már semmi legelnivalót, sem fűvet, sem mást, vagy csak elunta a dolgot, vagy odébb néhány lépésre vagy csak egy lépésre észrevett valami finomat, ezért hát hátat fordított, és megindult, ami a helyben maradottat először talán meglepte, nézett a másik után egy darabig, tanács-talanul bámult, szaglászott, majd ő is megfordult, körülnézett, és elindult arra, amerre legelnivalót látott. Lehet, hogy így esett, hogy elindultak, megindult a két kicsi kecske a hegyháton vagy a domboldalon vagy a hegy oldalában, megindult seggel egymásnak, mert ugyan *hátat* fordítottak, de nem háttal távolodtak egymástól, ez két kecskétől fölösleges teljesítmény lett volna, így esett, hogy legelészve mentek, távolodtak egymástól, azaz az egyik a másiktól és viszont, mindegyik meg-megállva, lehajolva a fűbe fűért, továbbmenve a hegyháton előre, azaz a hegyháton körbe, egyre távolodva a ponttól, ahol egészen közel álltak egymáshoz, ahol tekintetük néha összevillant, és érezték néha egymás leheletét, mindenesetre egymás szagát.

Ez a hely, ahonnan elindult a kettő, a hegyhátnak vagy domboldalnak vagy a hegy oldalának nem volt valami különleges pontja, legalábbis földrajzilag nem, sem geológiaiilag, de még legelnivaló szempontjából sem, egyszerűen ott volt annyi fű vagy valami más zöld, hogy egy ideig két kecske egymáshoz közel legelhetett, egymást körül-

táncolva-kerülgetve, egymás elől kitérve és a többi, egy pont, ahonnan elindultak, ki ki a maga útján, lassan haladva előre, azaz körbe. Ez az a pont, ahonnan egyszer csak, valami oknál fogva, a lehetséges okok száma igen nagy, elindult az egyik az egyik irányba, azután, talán kezdeti meglepetés és tanácsstalanság után, valami okból, a lehetséges okok száma itt is elég nagy, a másik a másik irányba, és nem az első után vagy valami egészen más irányba, ez az a pont, amely a kecskék fejében, ha megfordulnak, és látják vagy még nem látják egymást, talán megjelenik, talán nem, ki tudja, ki tudja, milyen formában, talán mint az a hely, ahol volt elég legelnivaló, vagy mint ahol osztozkodni kellett a legelnivalón, vagy egyszerűen csak mint ez a hely, ahol jelen volt egy másik kecske, azaz egy kecske, mert az is bizonytalan, hogy a kecske önmagát hozzáadja-e a létszámhoz. Ez a hely egy pont azon a vonalon, melyet az egymástól távolodó kecskék útjai képeznek, egy pont, melyen, ki tudja, átmennek-e még egyszer, külön-külön, előbb az egyik, azután a másik, vagy egyszerre, attól függően, azaz egy s másától, azaz sok mindentől függően, úgymond ez az egy determinandum számos determinánssal áll szemben, melyeknek korántsem mindegyike a kecskék fejében ered, vagy oda torkollik, szándék vagy alkalmazkodás formájában, akár a legelnivalót a terepviszonyokat vagy csak a széljárást illetően. A két kicsi kecske távolodik egymástól, távolodik e ponttól, halad előre, azaz eddigi útjukat, útjaik eddigi vonalát tekintve körbe; mert ugyan a hegy vagy a domb távol van attól, hogy valamely szabályos mértani idomra akár csak emlékeztessen, mégis lehetséges, hogy a kecskék útja, a két kecske útja a hegyháton vagy domboldalon körbe egy szabályos kört ír le, vagy két szabályos kört, mindkettőé egyet, mégis elképzelhető egy pont valahol a hegyen belül, mely a kecskék útjának minden egyes pontjától egyenlő távolságra van, illetve amelytől a kecskék útjának minden pontja egyenlő távolságra van, vagy két pont, valahol a hegyen belül, melyek a kecskék útjainak minden egyes pontjától egyenlő távolságra vannak, azaz mindegyik pont valamelyik kecske útjának minden egyes pontjától egyenlő távolságra van, úgy, hogy a kecskék útja a hegyháton vagy domboldalon körbe egy szabályos kört ír le, vagy két szabályos kört, mindegyiké egyet, melyeknek ily módon még csak nem is kell fedniük egymást, függetlenül attól, hogy egy közös pontjuk mindenképpen van, a hely, ahonnan elindultak, egymásnak hátat fordítva. Egy szabályos kört a két kecske útja együttesen, vagy két szabályos kört, mind a kettőé külön-külön egyet, legalábbis képzeletben, esetleg a kecskék fejében, ha a kecskék fejében egyáltalán elképzelhető valamiféle elképzelés egy szabályos körről, vagy csak egy körről, mely elképzelés nem egészen kizárható, vagy csak egy elképzelés egy vonalról, egy közelebbiről nem jellemzett vonalról, melynek első pontja, vagyis kezdőpontja az a hely, ahol nemrég még együtt legelésztek, körüljárva-táncolva egymást, egymás lehetőségét vagy legalább egymás szagát érezve, ha egy szabályos kör egyáltalán elképzelhető, ha csak egy vonal, egy pontból kiinduló és egy másik felé tartó vonal, vagy két pontot összekötő vonal egyáltalán elképzelhető, ha egyáltalán, ha egy vonal, egy kört leíró, vagy két pontot, egymáshoz közel vagy kevésbé közel eső pontot összekötő vonal nemcsak fikció, ha ez a fikció maga egyáltalán elképzelhető, és a kecskék nem szállnak el útjukon egy más irányba, egy egészen másba, vagy mondjuk, a fikció kedvéért is, valami széttördelt dimenzióba, elindulva, meg-megállva a domboldalon vagy domboldalon körbe, forgolódva, egymástól csak távolodva, de egymáshoz a hegyoldalon körbefutó útjukon mégsem közeledve, ki tudja.

A két kicsi kecske baktat a hegyoldalon, halad egy darabot, megáll, lehajol a fűbe

fűért, egymástól távolodva előre, azaz a hegyháton vagy domboldalon körbe, legalábbis egy vonal mentén, vagy két vonal mentén, melyeknek minden pontja egyenlő távolságra esik egy ponttól vagy két ponttól a hegyen belül; és ahogy haladnak, néha megállva, legelve vagy csak bámészkodva, rágsálva, egyre közelebb kerülnek újra egymáshoz, azaz a kétféle távolság közül, mely elválasztja őket, mind a térben, mind az időben, a két út közül az egyik már hosszabb, mégpedig az, melynek vonala áthalad azon a ponton, ahol még nemrég, vagy ki tudja, már milyen régen együtt legeltek, melyek közül a másik egyre rövidebb, egyre rövidebb anélkül, hogy eldönthető lenne, egy kört írnak-e le vagy kettőt, mindegyik egyet, vagy hogy egyáltalán kört írnak-e le, függetlenül a hegy formájától, mely akár lehetne szabályos, például egy szabályos kúp is, hogy egyáltalán kört írnak-e le, és nem csak egyszzerűen vonalakat képeznek útjaik, akár spirál formájúakat, akárhol, a hegyen vagy a fejükben, azaz anélkül, hogy eldönthető lenne, hogy össze is találkoznak-e újra, összefutnak-e egy pontban, ahonnan is az egész kezdődhetne előlről, ahol és ahonnan ha nem ismétlődne is meg minden, de befejeződhetne és újrakezdődhetne, mint ahogy az említett pont, melytől jelenleg távolodnak, melytől most távolodnak, most, mindig most, mint ahogy ez a pont egy korábban befejezett kör pontja is lehet, melyen akkor újra találkoztak, és nem ahonnan elindultak, vagy, természetesen, mindkettő egyszerre. Mert mint ahogy elképzelhető, hogy a két kicsi kecske útja a hegyoldalon vagy domboldalon egy szabályos kört vagy két szabályos kört ír le, úgy két kör esetén e két kör viszonya is többféleképpen képzelhető el, tehát korántsem biztos, még ha egyre közelednek is egymáshoz, hogy összetalálkoznak-e, hogy összefutnak-e egy pontban, ahonnan is az egész kezdődhetne előlről, ahol és ahonnan ha nem ismétlődne is meg minden, de befejeződhetne, befejeződhetne és újrakezdődhetne, azaz korántsem biztos, hogy egy ilyen pont van-e a hegyen vagy domboldalon, amikor is az összes többi lehetőség kizáratik, az egy vonalon való együttes haladása, az egymást többszörösen keresztező vonalaké és a többi, szigorúan alkalmazkodva a kecskék, a két kicsi kecske perspektívájához, akik talán már látják is, újra látják egymást, a közelgő közeledésről talán mit sem tudva, talán, a közelgő találkozásról talán mit sem tudva, talán.

*

Asztalfekete lappal. Ül az asztal előtt, előtte az asztal fekete lapja, az asztal lapján fehér papírlap, néhány ív papír egymáson, a legfelső fehér, feltehetőleg a többi is. Az asztal lapján a papírlapok, ezenkívül még egy vizespohár, másról nem esik szó, más nincs. Ül az asztalnál, kezében ceruza, rajzol a fentről hulló fehér lámpafényben. Kissé meggörnyedve ül, a széken előrecsúsztatva, előrehajolva dolgozik, bal lába maga alá húzva, jobb lába mélyen benn az asztal alatt. Szemben vele az asztal, a fekete asztal tulsó végén, az idő tulsó végén három-négy éves gyermek ül, ott is ő ül, előrehajol, kissé meggörnyedve, két kezével lába mellett a székre támaszkodva, figyel, nézi, amit csinál az asztal tulsó végén, az idő tulsó végén. Figyeli, ahogy fekete grafitceruzával kört próbál rajzolni az előtte fekvő papírra, a lap közepére. Ez úgy-ahogy sikerül is, mindenesetre még nem adja fel, a halványan, egy vonallal meghúzott kört, illetve a kör felületét a szélétől befelé haladó körkörös mozdulatokkal satírozni kezdi; a kör lassan golyóvá gömbölyödik, szabályos gömbbé. Nézi, dolgozik rajta, nézi, továbbdolgozik. A gyermek szemé tágul, elkerekedik, nézi a gömböt, a fénylő, egyre plasztikusabb golyót, mely lassan elválik a papírlaptól, és mozdulatlanul áll, csillogva a lámpafényben, a gyermek szemében. Csillogva a papírlapon a lámpafényben, a gyermek szemében,

ahonnan a papírlap lassan eltűnik, megszűnik, egyszer csak nincs többé, nem papírlap többé, csak a golyó háttére, a gömb közege. A gyermek nézi, nem csodálkozik, nézi, székén előrehajolva, messze behajolva az asztal fölé, legalábbis úgy érzi, hogy messze behajol, legalábbis úgy szeretné, míg lassan ő sincs már, míg lassan ő is a gömb közege, a gömb meg az övé. Ő kissé hátradől, nézi a rajzot, javítgat rajta itt-ott, nincs meglegedve vele, szemmel láthatóan nincs meglegedve, nézi egy darabig, majd hirtelen felkapja a papírlapot, és összegyűri, gombóccá, szabályos golyóvá gyűri, nyomkodja a keze melegében puhuló papírt. Közben néz maga elé felvont szemöldökkel, közben néz a gyermek elkerekedett szemmel, homlokába szaladt szemöldökkel, néz, és többször megborzong. Ő egy ideig gyúrja még a papírt, azután odadobja az asztalra, az előtte fekvő üres lapra. A dobás lendületétől a golyó a lapról továbbgurul, és valahol a többi papír fölött, a vizespogár közelében landol, inog egyet-kettőt, majd megáll. Ülnek, nézik az asztalt, az asztalt, melynek fekete lapján a papírlapok és a vizespohár mellé egy majdnem teljesen szabályos papírgolyó is megjelent, nézik, ő az asztal inenső, a gyermek az asztal túlsó végén, az idő túlsó végén, két kezével lába mellett a székre támaszkodva, előregörnyedve. Ül, kezében a ceruza, és nézi a gyermeket, amint az az asztalt nézi, tekintetében hol a vizespohárral, hol a gömbbel, hol az üres papírlapokkal, hol újra a papírgolyóval, nézi, amint megtelik velük, nézi, amint megtelnek a gyermekkel, a gyermek tekintetével, míg az asztal remegni kezd, finoman reszketni, hogy a vizespohár útra kel, rezzenéstelen vízszinttel utazni kezd az asztal lapján, hang nélkül rázkódni, míg a gombóc is utazik, elindul az asztal lapján, elindul a papírok felé, átkel rajtuk, kilép az asztal feketéjéből, belép a papír, a legfelső papír fehérjébe, majd újra az asztal lapjára gördül, és vissza, míg megáll a papír közepén, szín nélkül a papír fehér keretében az asztallap fekete keretében. Ül, és néz maga elé, nézi maga előtt a fehér papíron a majdnem szabályos gömböt.

Somlyó György

HOMMAGE À KAVAFISZ

3

Kavafisz első verseit írja, 900-as évek, Alexandria

Ő nem várta a barbárokat,
mert tudta, hogy el fognak jönni,
már ott is állnak a limeseken.
Tudta, hogy el fognak jönni több hullámban, és feltartóztat-
hatatlanul előzőnlük a századot.
Ezért elhatározta, hogy nem adja ki a verseit, ezt sem,
amelyiken most dolgozik,
csak tíz-egynéhány példányt nyomtattat belőlük a barátainak,